

Sven Danells hallucinationer

När jag sommaren 1977 genomgått en rätt stor operation för cancer i grovtarmen, fick jag de första tre nätterna smärtstillande sprutor. Dessa framkallade omedelbart hallucinationer, vilka till största delen förmedlade skönhetsupplevelser, som överträffar alla genom synsinnen förmedlade under mitt hittillsvarande liv. Det var landskap av de mest skiftande karaktärer: vinter- och sommarlandskap, svindlande alper och idylliska lövängar. Eller det var nonfigurativa konstverk med färgsymfonier som överträffade allt vad jag sett på museer. Ibland förekom smått humoristiska inslag. En gång såg jag ett pussel av tredimensionell sammanfogade trägubbar och visste strax att detta var Sveriges riksdag. Lyfte man i ena kanten av pusslet, hängde alltihop samman, som en enda kaka.

En underläkare upplyste mig om att en del patienter har svårt att skilja mellan hallucination och verklighet. Någon sådan svårighet hade jag inte. Jag visste hela tiden: nu är det hallucinationer jag har. Men jag har alltid sagt mig att Gud, om så är hans vilja, kan välja att tala till en människa genom hallucinationer likaväl som genom drömmar. Och det tycktes mig att han talade till mig om en värld av skönhet, sådan som intet jordiskt öga sett.

Den tredje natten inträdde en avgörande skillnad. Dittills hade jag sett syner endast när jag slöt ögonlocken. Om i något sällsynt fall en obehaglig hallucination infann sig, behövde jag endast öppna ögonen för att bli den kvitt. Men tredje natten – en ljus sommarnatt – var det tvärtom. Endast när jag höll ögonen öppna, såg jag syner. Slöt jag dem, försvann hallucinationen.

Synernas innehåll var denna gång annorlunda. Jag var på jorden, och jag låg på bottnen av en sjö med glasklart vatten. Det innebar inga andningsbesvär, ingen drunkningsångest. Genom vattnet såg jag uppåt sjöns strand, där människor samlades i gröngräset och slog sig ner, väntande på något. I mitten fanns ett enda ansikte som jag kände igen, en medelålders man med brunt helskägg. Efter att ha ansträngt mitt minne kom jag ihåg att han var den segelmakare (den ende med det yrket jag träffat), som besökte Ersta under min föreståndartid där, i samband med att hans dotter sökte in som elev.

Snart såg jag i vattenbrynet, mellan mig och folkskaran, en båt. Den var tom och låg liksom väntande. Också i människornas ansikten skönjde jag förväntan. Och själv väntade jag på att Mästaren skulle komma, sätta sig i båten och börja predika.

Så gick det emellertid inte. I stället började båten förlora sin form som om den varit murken. Den började sjunka, och jag såg då att den var full med jord. Nu liknade den mest en likkista, och den sjönk så långt att den var på väg att förenas med min kropp på sjöbottnen.

Men så ändrade sig båten, den återtog sin båtform och steg upp till ytan igen. Jorden fanns kvar i den, men ur denna jord spirade mycket snabbt en mängd gröna plantor. De växte till svindlande höjder. Jag hade intrycket att de sköt ända upp till himlen. Inga blommor hade de, endast blad. Bladen var hjärtformade, lika syrenblad, men mycket större, kanske 30 cm i genomskärning. (Tolkningen av denna symboliska bild infann sig efteråt: Ur dödlighetens svarta jord drar Skaparen, som i Kristus är vår Frälsare, upp de plantor som ska nå himlen. Grönt är hoppets färg, hjärtformen kärlekens symbol, och att plantornas svindlande höga himlen, är en liknelse av tron).

Jag slöt ögonen en stund för att vila, och när jag öppnade dem igen, var inget av den förra synen kvar. I stället såg jag framför mig en lodrät pelare av något slags rök eller dimma, alltså en molnstod, den bibliska symbolen för Herrens närvaro.

(Sven Danell: SAGT INFÖR DÖDEN - FÖRANINGAR, SYMBOLISKA SYNER)